

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi római kath. irodalmi társulat heti közlönye

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják. — Nemtagok részére előzetési díj: egészévre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt

Ugy a lap szellemi részét illető czikkek, mint az előzetési penzek a „Közművelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvára a várba küldendőek.

Ellenészrevételek.

Bournáz Ernő Észrevételeire.

(Lásd a „Közművelődés” folyó évi 10. és következő számait.)

Legelőbb is sajnálatomat kell kifejeznem a miatt, hogy Bournáz E. „csak két év multával hozta nyilvánosságra becses észrevételeit az én Apolló című értekezésemre vonatkozólag; tehát olyankor, amidőn alig emlékszik már valaki az általam felhozott egyes állításokra s az azokat támogató érvokokra. — És ez igen nagy hátrány reám nézve miután én nem ismétlhetem újból régi állításaimat, s miután e becses lap 1881-ik évi folyamának 27—35. számai is vajmi keveseknek állanak most rendelkezésre! Mindazonáltal, hiszem, hogy tárgyilagoss ellenészrevételem után a t. olvasó közönség elegendő alappal fog bírni arra nézve, hogy a fenforgó tárgyra vonatkozólag magának helyes ítéletet szerzhessen. Lassuk tehát.

A mi az Apolló szó keletkeztét illeti: én e részben mindig az általam névszerint is megnevezett tudósokra hivatkoztam; kiknek szószármaztatása azt hiszem nem fog nélkülözni minden alapot.

Bournáz E. értekezése elején mindjárt azt az észrevételt teszi, hogy „én e téren nem vagyok kezdeményező, mert már jóval előttem igyekeztek némelyek a görög Mithusokat azon nézetből kiindulva magyarázni, hogy azokban az isteni kinyilatkoztatás nyomai láthatók; — így pl. Vossius stb.

De hát kérem, állítottam-e én azt, hogy e téren kezdeményező vagyok? Sohasem. — De azt is tán el fogja hinni Bournáz ur, miszerint e téren maga az általam is mindig érdeme szerint méltatott és kellőleg felhasználált »Vossius sem volt kezdeményező,“ mint én hogy nem voltam. E téren ugyanis a legelső kezdeményezők magok az apostolok voltak, s ezek között főleg a nemzetek, pogányok nagy apostola Sz. Pál, aki a világhódító ró-

maiakhoz irt levelének mindjárt az első fejezetében így ír: »Az, a mit Isten felől tudhatni: előttük a pogányok előtt is nyilvánvaló; miután azt az Isten nekik kijelentette, úgy hogy ők e részben menthetlenek.« Az apostolokat követték e kezdeményezés folytán az apostoli és későbbi egyházatyák patres apostolici, patres et doctores ecclesiae; s ezek között főleg alexandriai Kelemen, Origenes, Szent Justin, Özséb-Eusebius, Szt. Ágoston stb. stb, csaknem szakadatlanul le egészen napjainkig.

Azonban, minden félreértés kikerülése végett, itt jól meg kell jegyeznünk, miszerint mind az, *mi a mythologiának az isteni kinyilatkoztatás alapján való értelmezése, magyarázása ügyében még eddig történt az csakugyan még mindig csupán kezdeményezés volt és semmi egyéb.* Mert, hogy bárki is eddigelő — legalább az én tudtommal — az egész mythológiát, vagy annak báresak ugynevezett klasszikai részét, ily alapon, ily szellemben fölfejtette, magyarázta volna: azt alig hiszem. Azért is tán nem fogok szerénytelenség hibájába esni, ha itt nyíltan ki merem mondani, miszerint én „Kinyilatkoztatás és Hitregészet“ című kézirati művemben az egész klasszikai hitregészetet, az isteni kinyilatkoztatásból iparkodtam megmagyarázni; vagy hogy még világosabban szóljak: mindenütt igyekeztem híven rámutatni azon kinyilatkoztatási kufőkre, eredeti forrásokra és örök igazságokra, melyek alapján az Istentől elfordult pogányok a különféle mythuszokat és mythologiai rendszereket megalapították.

Itt nagyon is helyén van fölemlíteni azt is, hogy az egyes mythusok s a később ezekből összealkotott mythologiai rendszerek nem egy időben, nem egy helyen, nem egy országban, nem egy nemzetnél s nem ugyanazon egy rendbeli emberek által jöttek létre; hanem évezredek hosszú során, különböző országok és világrészekben, a népek és nemzetek vallási és társadalmi viszonyai s ezernyi vi-

szontagságai közt. Innen lehet aztán teljesen megérteni azt, hogy „miért nincs tökéletes, szerves összefüggés nemcsak a különböző népek myth. rendszerei, de még az egyes mythologiai elbeszélések részei között is.

Bournáz E. csudálkozik, hogy én Zeust, Jupitert az ég és föld Istenén kívül még — olykor — Adámmal is azonosnak tartom. — Ezen pontra nézve, csak annyit hozok föl, „hogy már a világhírű Cicéró is háromféle Jupitert különböztet meg; azt állítván, hogy azok egyikének: Aether, másikának: Coelus és harmadikának Saturnus volt az atyja? (Cic. De natura deorum l. 3. c. 21). Itt én is önként elismerem, hogy az Aether fia gyanánt feltüntetett Jupiter magát az önmagától öröktől fogva való legfőbb szellemi Lényt, a mindenség egyedüli urát és Istenét képviseli; elismerem továbbá, azt is, hogy a Coelus-Ég fia gyanánt szereplő Jupiter is magát az ég Urának, Istenének egy örök Fiát a testté lett isteni örök Igét, tehát magát a Messiást jelöli, kiről Jehova, az örök élő Isten, azt mondá: „Én méhemből a hajnalcsillag Lucifer előtt születtek téged“. De már aztán, hogy az Ur Istent, Adámot, sőt olykor olykor még magát az ördögöt is képviselő Saturnus fia Jupiter alatt is egyedül az ég legfőbb Urát, Istenét ismerjem el: azt csak nem követelheti józan észszel tölem senki.

S hát vajjon még akkor is egyedül az ég Urát, Istenét, Jehovát kell-e látnunk Jupiterben, midőn az mondatik róla, hogy ő egy üregben barlangbau születik, s hogy egy hatalmas méhraj rögtön oda telepedett, a „kisded Jupitert“ mézzel táplálándó?!

Továbbá ha Zeus Jupiter mindig de mindig csak az ég Istenét képviselte: hát akkor az ő számtalan vérfertőzését, házasságtörését paederastiáját, bestiálitását, brutalitását s ezer meg ezerféle fajtalanokodását: hogyan, miből, honnan fogja kimagyarázni?!

Lám, én erre nézve azt tartom, hogy „Qui bene distingvit, bene docet.“ — Ne legyünk tehát elfogultak; hanem szeretettel és békétüréssel értsük meg egymást, — és csak annyi súlyt fektessünk bármily nagyhírű, nagyevű tudós férfiu állításai- és érveléseire, amennyit azok a józan ész s az örök igazság csálhatatlan mérlegén nyomnak. — Mert áll az, hogy „az Ur igazsága örökre megmarad“.

Nem világos B. E. előtt az sem, hogy miért mondom én Letót-Latonát a kétféle Évának az Adám oldalbordájának s a Messiás anyjának? — S így ő azt sem fogadhatja el, hogy a mythus azon kifejezésében mely szerint Apolló a Zeus és Leto gyermeke: az lenne mondva, hogy a Messiás az Ur Istennek és Szűz Máriának a fia.

Ez tehát megint bővebb magyarázatra kíván. És én szívesen szolgálok is vele.

Hogy az első és második Éva és Mária: mit fejez ki tulajdonképen, s hogy minő viszony volt, van és lesz mindig a kettő között: azt szent Epiphanius püspök következő szavai is meglehetősen kifejezik: „Az Istennek boldogságos anyja, Mária, Éva által volt előképezve; aki mintegy talányképen vette azon ígéretet,

hogy minden élők anyjának neveztesseék. Ó ugyanis élők anyjának neveztetett még azután is, hogy e szavakat hallá: Föld vagy és visszatér az földre. De tulajdonképen Mária szülvén a tiszta életet, vagyis azt, aki magáról azt mondá: Én vagyok az ut, igazság és az élet, — csak ő t. i. Mária neveztetetik méltó joggal: minden élők anyjának.“ Alább pedig: „Mivel ott — a paradicsomban — Éva, midőn még szűz vala, akkor vétkezett engedetlenség által; tehát megfordítva szűz által történt a kegyelemben való engedelmesség is, midőn kijelentetett az égből valónak testben leendő eljövetele és az örök élet“ stb. (L. contra haereses.)

Ezeket előrebocsátva, most azt kellene bebizonyítanom, hogy Latona-Letó csakugyan a két Évát képviselte a mythologiában. — Itt rövidség okáért csak azt hozom fel Latonára nézve, hogy őt már a görög Hesiodus is, mint a Coelus-Uranus-Ég leányát tünteti föl; a mi más szóval azt teszi, hogy Latona az ég Urának, Istenének volt a leánya. Amde épen így áll a dolog Évára és Máriára nézt is, miután tagadhatlanul áll az is, hogy mindkettő, bizonyos tekintetben, az Isten mindenható hatalmának, jóságának és örök szeretetének vala a legremekebb műve és alkotmánya. Azért „Mária: az Atya Isten leányának, a Fiu Isten szent anyjának, s a Szentlélek mátkájának“ is nevezetik. Aztán Latona Jupiterből fogadott méhében s úgy szülte Apollót; mint Máriára, hogy a Szentlélek szálla reá s a Magasságbelinek az ég Urának, Istenének ereje árnyékozá meg, s így szülé ama Szentet, ki az angyal szavai szerint is: Istenfiának hivattaték.

Ezek után pedig azt kérdem, hogy hát még most sem érthető-e, miért állítottam én azt, „hogy azon kifejezés, melynélfogva Apolló a Zeus és Leto gyermekének lenni mondatik, teljesen egy jelentésű azzal, hogy a Messiás az Ur Istennek és Szűz Máriának a Fia?!

Erre B. E. annak is okát adja, hogy „mi birt engem ily badar állításra?“ az t. i. hogy az én előre felállított véleményem szerint, a görögök (adjuk még hozzá: rómaiak, egyiptomiak, szemiták és perzsák:) mythusaiban az isteni nyilatkoztatás nyomai keresendők. Amde — mondja tovább — ez nem helyes eljárás; — hanem a helyes ut az, ha a meglevő helyeségekből alkotjuk meg az általános nézetet.

De itt legelőbb is az a kérdés jön eldöntés, elbírálás alá, hogy hát „magok a mythologia jelenségek is: honnan, miből, hogyan, kik által és mikor jöttek létre? Mert azt tán megengedi B. E. is, hogy: „Ex nihilo nihil fit“. Semmiből semmi sem lesz? Vagy hát tessék megmondani nekünk, „ha a pogányok semmi hiterkölsi, semmi vallásos eszmékkel nem bírtak volna: akkor minő alapon-fundamentumon, s minő anyagokból építhették volna fel egyes hitregüket és egész hitregészeti rendszereiket?“ Aztán azt se felejtse, ne tévessze lelki szemei elől soha senki, hogy: a „mythologia“) magyar neve:

*) A Mythologia szónak széles e világon mindenütt a magyar kifejezéssel hason értelme van.

hitregtan, vagy hitregészet, úgy hogy abból a hitet, a vallást és általában az Istentől kijelentett örök igazságokat kitagadni, eldisputálni soha sem lehet, nem szabad.“ — S ha valaki azt az állítást merné megkoczkáztatni, hogy a mythológiában nincs sem nem is volt legkisebb nyoma is a hitnek és isteni nyilvánlatokatásnak: akkor arra hívhatnók fel őt, hogy hát nevezze meg „azon műveket, azon könyveket, melyekben a pogányok (legalább a műveltebb pogányo.) hit- és erkölcstana benne foglaltatott s mint legdrágább kincs és erekiye az utódok számára is gondosan fenntartatott. — Mit ha nem képes kimutatni, a minthogy az teljes lehetetlen is: akkor engedje meg azt is, hogy a mythologia ebiszélések vaiódi alapját, osforrását is az összes emberi nem javára es minden idökre adott isteni kijelentésekben s a Messias irant tett és sokszor megújított ígéretekben es elöpeidázatokban kereshessük.“

Ezeket így tudva, nagyon könnyű megítélni, hogy a mythologia vaiódi értelmének magyarázatánál, kik jarnak helyes uton es kik nem. — Nezetem szerint ugyanis nagyon sivár, szerencsétlen s az egész emberi nemre iszonyuan káros azok eljárása, kik a mythológiából Istent, Messiaszt, angyalt, ordögöt, poklot, mennyországot, bünt, erényt, es minden legkisebb vallásos érzést teljesen kizárva, a naturalismus révén nyílt atheismusba döntik a tudományt s vele a könnyenhivök igen nagy részét. Sajnos, de igaz !

B. E. még azon is megü ödik, hogy én Herát, Junót is Evával azonosít, holott elöbb Letó vala így is l-tüntetve. — De ne tessék e miatt sokat aggodni, mert arról határozottan biztosítottam, hogy nemcsak Junó és Letó, de kivülök meg legalább kétszáz hitregészet i személyünk ter a két Éva szerepében.

B. E. azt sem akarja megértetni, es így el sem fogadja, amit én Latonának a Python nevü ramszörny s Máriaanak az ordögötöl vaió üldözésere nevezve fehoztam vala. S meg azt is felhozza, hogy miny iszonyu képtelenség rejlik abban, hogy Hera Jupiter miatt, tehát Éva az ég isteneké hibája miatt üldözi Letót. — De kérem itt egy kis baj van, es pedig sem én beennem, sem a magyarázatomban, hanem azon reves felfogásban, melynélfogva Jupiterben mindig csak az ég istenét tekintni, holott ő még a bünös Adamot is maga képviselte, mint itt is. — A Latona üldöztetése tehát a bünös Adam Jupiter és Hera-Éva vétke miatt történt; — abban pedig én semmi képtelenséget nem látok.

B. E. ferditésről is vádol engem, mikor a Latona ikergyermekeiröli nézetem felünö voltánál azt mondja, miszerint én — hogy segítsek magamon, minthogy a Messiasnak ikertestvére nem volt — önkényesen változtattam a dolgon, azt mondván, hogy Artemis-Minerva nem lehetett ikertestvére Apollónak hanem inkább dajkája. Pedig erre B. E. maga is azt mondja, miszerint az igaz, hogy egyik mythologiai versio szerint Artemis az Apolló születésekor már mint dajka iorgolódott Letó körül.

Hogy a Messiasnak sem iker, sem más testvére nem volt: az tagadhatlan; s hogy a Letó alatt rejló Mária is azt dajkálta, azt szoptatta, a kitöli teremtett: az is igaz. — Ebböl azonban még nem következik az, hogy Latona nem szülhetett volna ikreket, Apollót és Minervát. — De ezt csak akkor es úgy érthetjük meg, ha tudjuk és a tévmentes r. kath. egyház tanítása szerint elfogadjuk azon alaptételt, hogy a „Sapientia“ a Bölcsesség alatt nemcsak az Isten Fia, maga a megtestesült örök Bölcsesség, hanem alkalmazás képen, sokszor maga az Artemis-Minerva által is elöpeidázott Mária, a bölcseségnek széke, s a nagyokosságu szent szüz is értetödik. Mely két személy, hogy egy eredeti s egy idöben, vagyis minden idöknek elötte jött létre: az is tagadhatlan; es így méltán nevezetethének ikreknek is. Avagy nem tudjuk-e mit monda az örök Atya a Messiasról, hogy t. i. „Én Fiam vagy Te; én ma — az az öröktöli fogva — születek Téged“. S hát Mária-ra nem alkalmazza-e az egyház ama szavakat: „Kezdetben es örök idök elötte teremtetem es soha meg nem szünöm mindörökké“. Tehát, ha mindkettö öröktöli fogva, s mindkettö az örök Atyától vette eredetét: emberileg szólva, miért ne nevezetethének ikreknek is? Azzal tehát, hogy a Messiasnak nem volt, de Apollónak volt iker, vagy általában testvére: még koránt sincs megdöntve azon állításunk, hogy Apolló a mythológiában csakugyan szerepelhetett a Messias szerepében, s hogy méltán képviselhette.

B. E. azt is mondja, miszerint én mitsem bizonyítok azzal, ha mondom, hogy a kis Apolló, mint Messias, csecsemö korában tejfel táplálkozott; hisz ez általános dolog, s épen azért: mit sem bizonyít, tehát nem is igaz. — De itt is van egy kis bökkenö, az t. i., hogy B. F. Zeust mindig az ég örök Istenének lenni tartja, s ha Zeus es Letó fia Apolló is tejet eszik: az mégis csak jelent ha többet nem, hát legalább annyit, hogy Apolló s az általa példázott Messias is: sem csupa Isten, habár az Isten ereje által fogantatott, sem csupa ember nem volt, habár emberi, földi nő fogadta öt méhében es szülte a világra: hanem egy szóval: ö valóságos Istenember, tehát igazi Messias volt. S hát ez mit sem bizonyít?

B. E. az Apolló tápszereiül szolgáló „nektár es ambrosia“ abbéli magyarázatát sem fogadja el, hogy azok — szerintem — „az oltári szentségben jelenlevö Krisztus testét es vérét; az angyalok kenyerét; a szüzeket nevelö bort; az égböli alászállott manná“ stb. stb. „képviseleték, helyettesítették volna.“ — Hja! „Durus est hic sermo!“

B. E. csekély jelentőségünek tartja a Szentírás ama helyét is, a hol az mondatik, hogy: „Isten elötte ezer esztendő anyyi, mint egy nap.“ Ez aztán már csakugyan nem az én hibám. Lelke rajta! (Psalm. 89.)

B. E. határozottan tagadja azt is, hogy az ugynevezett Énekek Énekében a Messiasnak az ö örökszüz es szeplötelen anya iránti szerelméről is lehetne szó, — azt mondván, hogy ott csak azon viszony van kitejezve, amelyben az Ur az ö választott népéhez, s a Messias

minden igazhívőhez és egyházához van. — Ezeket én is elismerem; de ezek mellett azt is el, mit a csalhatatlan r. kath. egyház a római breviáriumban, tehát a pápák által jóváhagyott a rom. kath. papok köteles imakönyvében így fejez ki: „Boldogságos isten anya Mária! örökös szent szűz! Te egyedül példátlanul-páratlanul megtetszettél a mi Urunk Jézus Krisztusnak.“ (Offic. B. M. V. in Sabbatho.) S hogy magok a pogányok is tudhatták a Messiásnak az ő szűz anyja iránti páratlan szeretet: azt onnan is sejthetjük, mert már sz. Dávid is így ír vala ezen viszonyról: „Királyi széked — oh Isten! — fennáll örökön örökké . . . A királyné (maga az angyalok királynéja, Mária): „jobbod felől áll, aranynyal himzett sokszinű köntösbe felöltözve. Halljad oh leány! és lássad; hajtsd ide füledet; elfelejtvén népedet és atyád házat. Megkiváná a király (a dicsőség királya Krisztus) a te szépségedet; minthogy pedig ő a te urad Istened, azért egyéb imádóival együtt hajtsd meg magad előtte. Himzett ruhában vitetik — a leánymátka — a királyhoz“ stb. (Psalm. 44.) Ezekből tehát tisztán kitűnik, miszerint a Messiás az ő szűz anyja között a legbensőbb, legszentebb „szerelmi“ viszony létezett, épen úgy, mint a Szentlélek és Mária között. Ez ellen tehát ok nélkül küzd bárki is.

(Folyt. köv.)

T A R C Z A.

Tavaszi regg.

A tavasz fény sugara szerte árad,
Mig a mosolygó egen éjt elűzve,
S a nap feljöttét megelőzve, hajnal
bibora terjed.

Kél, merül fénytenger a bus homályba
S már sugár száll, aranyozva mindent
Mi elé jön, hogy örömet mutassa
fel kora jöttén.

Kis madárka dallal emeli először
Hő ajándékként epedő szavát fel
A teremtő trónja elé: hogy szállna
kék egeken tul.

Majd a rét virágai illattárral
Az egész völgy és hegyeket betöltik,
Drága tömjént fel a magasba küldvén
égnek adóznak.

Zug a munkás méh eledelt keresve,
Majd amott már ily kora reggel édes
Munka gyümölcsessel tele száll s ötömtől
üzve repül most.

A vetés smaragdkoszoruja ép ugy,
Mint a tenger hős fuvalomban, lágyan
Ringatódzik, majd ama halmok és majd
jobbra hajolva.

Pitypalaty bujkál a bokor alatt és
Félve lép vésztől riadozva, néha
Szóll, ha semmi vést mutató jel nincsen
ott a közelben.

Rezg a harmatgyöngy a mező virányán
S a futó fény törve a tiszta cseppben
Biber és gyémánt ragyogása sem szebb
mint e varázsfény.

A korány eltűnt, a magas hegy ormán
Hagyva csak jelt gyors haladása utján
S nyomait többé biboros sugár sem
jelzi az égen.

Fent a kék ég mennyezetén Phoebus gyujt
Fáklyafényt s utján aranyos sugár hint
Élet és áldástele csókot, szólván:
„itt vagyok újra!“

Prokupek.

Szentföldi emlékirat.

(Folyt.)

Alexandria.

VIII.

Mig máskor az üditő hajual felvillanyozólag hatott kedélyünkre, most e kedvező alkalom is elborult szemünk elől. A hajóskapitány, mintha vést látta a távoli homályban, folyton növekedő hévvel kémkedett, távcsövével nézett a messzeségbe, majd az utazó közönségre; talán az aggály hordozá szemeit, mert nyugtot nem találtak. Végre tudomásunkra juttatá, hogy alig kerültük ki a tengeri hanykodás veszélyeit, már egy nagyobb veszélynek nézünk elébe, mert Alexandria sűrű füstfelleg alatt áll, valószínűleg az ellenséges bombák erőszakos művelete az. Az érdeklő, de mindnyájunk figyelmét egy sejthető pont felé irányítá, de a fegyverzetlen szem nem talált semmit. A gyors haladás visszhangként juttatá el hozánk a távolban bömbölő ágyuk bariton hangu moráját. Az ember ilyenkor csekélysege érzetében, hatalmi gyengesége tudatában, hol találhatna más biztatóbb menedéket, mint a Gondviselésbe helyezett törhetlen bizalomban, ki gyakran diadalra juttatja a gyengék áldozatjait?

A mint a ködös látkör foszladozni kezdett, észlelhetők valának a páncélos angol hajók, négy, öt árbócczal felvértezve, melyek több tengeri mér föld távolságra állottak a füstölgő várossal szemben. Ott horgonyoztak az északamerikai köztársaság, a spanyol, orosz, német, török, francia, olasz és osztrák-magyar hadihajók számos kis és nagy lobogókkal feldisziúve; a hajóőrség szép bárkákon csaknem repülő gyorsasággal közeledtek, híreket, tudósításokat hoztak és vittek. Az angol hadihajók közül mintegy 14, különböző pontokon, harcászati vonalba helyezkedett, míg a hadi aktióban részt nem vett nemzetek egészen lőtávolon kívül ellenirányban valának szemlélhetők; az angolok az eurpai városrészszel szemben a többiek az arabvárosrész átellenében foglaltak biztosított állást. Méltó aggodalommal ételve néztünk kétes jövőnk elé, midőn keletnek egyik legfontosabb hi-

vatásu városát a barbárhódítási féktelen vágy által föl-
emészte láttuk. A mint a harcban felállított hadi-
hajóerdőhöz közeledék fölhuzták lobogónkat, s mintegy
nyegyed órai távolban a rayontól megállapodánk, hogy tu-
domást szerezzon hajónk, valjon mi teendője, valjon hol
veztegel a Lloyd társulat tovább szállító gőzöse? Ez ok-
ból az alkaptány bárkába szállott s a parancs átvétele végett
elsőször az angol admirál Seymourhoz sietett, utjába ejt-
vén a többi hadihajók főnökeinek meglátogatását is.

Mint hogy Alexandriával a közlekedés el volt zárva
a távirat az angol hadihajón volt berendezve; ezen tengeri
huzal által kért tudósítást kapitányunk illetékes hatóság-
gától. Egy negyed óra sem telt el, mely idő alatt hajónk
szervezkedése folyt, midőn megindult a hadihajók küldött
jeinek vándorlása a mi hajónkra. Egyik hajóskapitány, a
másikat váltá fel, hogy átvegyék az európai postát; azon-
ban al érdekesebbnek tűnt fel az amerikaiaknak csinos pro-
pellere a gyermekies arcu legénységgel. Az alig 20 éves ka-
pitány fürgén kiszállott s katonásan üdvözlé kapitányunkat
az ifju matrózok fehér lapos sapkát és sötét kék zubbonyt
viseltek, gallérijokat poddig fehér csillagok díszíték. A bár-
kát vasrudak kapesolák hajónk oldalához s a biztonság esz-
közlése végett vastag kötelek szilárdíták meg a folyton
ingadozó bárkát a tengerbe bocsátott hajóhágóshoz.

A hivatalos teendők bevégzése után elkezdődött a
sebesültek s menekültek vándorlása, kik hamar betöltötték
a fedélzetet jajgatásaik s kétségbeesett suásaikkal; a sziv-
szagatóhangok, ugyszintén a szél miatt hánykolódó hajónk
a kínos gyötrelmeket csak fokozták bennünk. Zilált alakok
kiéhezett typosok, álmatlan, sáppadt arcok, kidülő, majd
mélyen beesett szemek, büzhödtt ruhájú, vad dühtől tajté-
zó montenegrói szolgák, marcona kinezésű örök és béna
egyének lettek hajónknak számalomra méltó beköltözőitjei.
Némelyeket, mihelyt az ingó hajón megjelentek, tengeri
betegség fogott el. Egész belseink megrázkodott, a ki-
erőködések és szomorú képek láttára. Mindenki a mene-
kültek iránti részvétellel eltelve, tudni kívánta az esemé-
nyeket, kelet büszkeségének rombolási okait. Voltak, kik
nek a szó szoros értelmében, ruhájokon kívül semmijök
sem volt s utra keltek, hogy Port-Saidban biztonságban
legyenek és élelmet nyerjenek. 15 óráig bombázták a várost
midőn dél felé nem csekély örömeinkre az osztrák-magyar hadi-
hajóról megszólalt a császári himnus; oly jól esett ezen is-
meretes ének, mert édes hazánkhoz közelebb varázsolt
annyi lesújtó gondolat, és töprengés után.

Ezen fentartási idő alatt nemcsak az osztályok, ha-
nem a fűdélzet zugai is annyira megteltek néptömeggel,
hogy járnai sem lehetett. Bennünk a leverő látványok oly
hangulatot keltettek, hogy többen ugy állapodtunk meg,
miserint tovább nem megyünk, nem tesszük ki magunkat
biztos veszélynek, hanem Port Saidból, a hová átvitorláz-
ni, hajónk táviratilag utalva lect, — visszatérünk; azonban
Hegyei bácsi, kit a tengeri betegség ugy megviselt, hogy
lábán állani, annál kevésbbé járnai tudott, határozottan oda
nyilatkozott, hogy kész meghalni, de vissza nem megy
Jeruzsálem látása nélkül. A kényszerűség nyomasztó hely-
ete közt győzött a szilárd elhatározás, megnyugodtunk;

habár a távollét gondolata mardosó kigyóként tépett
s a bekövetkezhető válságos esemény szeméink előtt elég
sötét színelben mutatkozott, melyre különösen a menekültek
mindegyre figyelmeztettek, hogyha már itt európai véd-
nökség alatt is ily szomorú események történnek, mik fog-
nak ott Palesztinában, a mohamedán fészkekben történni.

En azonban mintegy megfeledkezve magamról, vagy
erőt merítve a sok szenvedő ember kirtartásából, igyekez-
tem a hajóra menekültekkel egy pár szót váltani s hely-
zetükkel megismerkedni. Zeisberger nevű alexandriai mene-
kült volt az, ki figyelmünket mindjárt magára vonta,
Ugyanis hallván magyar beszédünket, körünkbe huzódott,
s elbeszélé, hogy Torontál megyei születésű s több év
óta Cáró — majd Alexandriában vendéglős, de most azt
sem tudja, hogy hová legyen, mert egész holmiját ma-
gán hordozza, vendéglőjét be sem tudta zárni, oly hirtelen
kellet menekülnie, neje, ki lengyel eredetű, jajvászékelten
keresgelte a zsebéből elvesztett néhány sterlingjét. A hajós
kapitány a menekültek neveit fejlegyezte, valószínűleg,
hogy azokat az illető nemzetbeli Consuloknak segedelme-
zés végett bejelenthesse; e menekültek nem győztek elég-
gé megróni az angolok gondatlanságát, kik oly csekély erővel
kezdtek ostromolni a várost, azt remélvén, hogy 8000 an-
gol katona, vagy az első ágyuszó meghódolásra bírandja
Arabit és arabjait, de csapatokoztak, sőt az angolokat is az
arabok vitték kelepecébe, mert habár a béke fehér zászló-
ját Alexandria bástyáira kitűzték, mégis a Genfi egyez-
mény dacára, a parlamentaire rálöttek, azt megsebeztek,
minék félytán az angol admirál a város ismételt bombáz-
tatását rendelé el.

Ezen szerencsétlenek közt találtam Korányi Victor
nevelő urat, ki a 48-i forradalom óta menekült B.-Pestről,
szép műveltségű férfiú, lényére annyira hatott ez esemény,
hogy bizonyos ideges reszketegség, szóval a nyomor képe ült
arcán, ő másodmagával menekült, mint egy második Anchi-
ses egy szegény öreget, hátán hozva mentett meg. Este-
felé a távolból néztük a város pusztulása jeleit, a csapkodó
lángokat, s Carthago jutott eszünkbe, „saját fiait gyujtották
fel;“ a lángok egész tüztengeri képeztek, nehöl megszakad-
ozva kapaszkodtak a lángnyelvek az éghető anyagok után.
Az arab fellákh az emeletes házak erkélyeit öntötték be pe-
troleummal, s azt meggyujtván, a lángok az ablakokon be
a szobákba toltultak, az erkélyek, plafondok ledőltek s a
pompás épületek így lettek rommá rövid idő alatt.

Még sokáig a fedélzeten maradánk, mert a menekültek
keserveiknek szólás szabadság által adtak kifolyást; nem
győztek eléggé dicserni szép hazájokat, a most feldult, de
az előtt oly boldogéletű és gazdag Alexandriát; a felül-
mulhatlan Nilus vizét, melynél kellemesebb ital nem léte-
zik; elmondák, hogy Arabi pasa fellákh eredetű vagyis föld-
mives paraszt fia, fanaticus természetű, durva kinezésű, de
gyujtólag szónokol s az arabok majdnem imádják őt. E köz-
ben a szerencsétlen menekültek a fáradtság és éhség által elgyö-
törve álomba merültek, mi is szintoly dult kedélyvel tértünk
ágyainkba, mintegy megosztván felebarátaink szenvedéseit.

A keleti költészet Alexandriát alsó Egyptom ragyogó
csillagának nevezte el szépség és természeti bájai miatt,

Mindjárt a gőzös fedélzetéről tekintve, egy fénylő partot látunk, melyből vakító fehér jelvény tűnik fel: ez a világító torony, mely a tengeren az érkezőt először üdvözli; vele egy ókori varázskép tárul fel, midőn a görögök K. e. 300 évvel a legelső világító tornyot építették, melyet nagyszerűsége miatt ama kor a világ hét csodái közé számított. E torony magasságát 130 méterre tessük, és 8 emeletét gyönyörű folyosók s drága oszlopok ékesíték; Ptolemeus Philadelphus volt a büszke építménynek hainatalan Maece-nasa, művészi mesterét pedig a görög Sostratesben dicsőíti, márványba vésve mindkettőnek nevét az utókor utánzandó példája végett. A világító torony Pharos szigeten nyugodott, s innen van a világító tornyoknak mostan elnevezése. Majd feltűnnek az utazó előtt a hosszukaru tengerparti szél malmok s a karsus minaretek csuesai, szóval a touristá lelkét száz meg száz új tarka kép a legszebb kaleidoscop alakjában foglalja el.

Alexandria alapítása, valamint fennmaradása is világ-ujtó jelentőséggel bír, hisz azok, a kik a keleti viszonyokat aaposan ismerik, megváltak győződve arról, hogy itt, ho az emberi ész munkásságának fényes eredményei felláláhatók, hol a bator és kitarító lelkierő, a világ egyik legnagyobbszerű művét, a közép és vörös tengert összekötő kereskedelmi utat létesítette, hol a természet is legzadagabb diszeivel ékeskedve jelenik meg, az a tájék kétségkívül legalkalmasabb arra, hogy a nyugati polgárosodás talaja a művelődési eszközök forrása, tárnáza legyen; ilyennek ismerték fel Alexandriát, a mely építése óta a keleti műveltség előhordnokaül szolgált s a melynek a jelenkorban az a fontos hivatása volt, hogy a tunya, elhaagyolt Mohamedia világrészekbe, különösen éjszak Afrika, és kis Azsia vad népei fölött a civilisatio napját feideritse.

Azonban 1882 június s még inkább július 11-től kezdve a legszebb reményesség meghiusult. A rég óta inscenirozott ellenszenv, mint a vulkánok méhében lappaugó gyuanag koronként megújultan szikrázott, meg egy görög gyilkoló keze azt lángra gyujtá. A fanatikus arabok; különösen a csöcselék vak dühvel tört a „Nasuri“ nazaretneknek guonyolt keresztények, kiváltképen a nem jó hírnem levő görögök, franciák és angolok ellen, kiknek embertelen eljárásáról mi is fogalmat szerezhettünk, visszatérésünk alkalmával. A paraszt fellák kaambali erőszakkal zuzta össze a művészet és kereskedelem kincseit. Százak veszték el a legkínosabb halálhalmmal; agyonütés, megkövezés, tengerbe fojtás és tűz által.

Lattam egy derék fiatal, kinek fejét összehasíták, arczát szétmarczangolták, füleit levágták, s a mint a szerencsédén elbeszélé köveket dobtak mellére s elátkozva őt el-távoztak; öntudatlanul hevert a földön, míg a könyörülő embertársai egy francia hajóra szállíták. Az egyptomi leggazdagabb bankár — kinek elbeszélései tevőlegesen adókat nyújtának nekem, mert figyelmes s mondhatom rokonszeves hallgatója voltam — ő nejevel együtt 3 napon át a clossetben tartózkodott, míg 12 montenegrói bator szolgálja a bűzhödt helyről ki nem menté, prominézességeimmel csillapíták éhségüket, a zarándoknok pedig levest is rögtönöztek az előkelő család számára. E bankár megható előadásából

tudtam meg Alexandriának rombolás előtti és alatti viszonyait. Ismét két nő a fellákh által az utcán üzőbe vétetvén, a veszély elől, házukba menekültek, s mint egykor Eger ostrománál a hős Dobó Katicza, ők is revolverekkel löttek le hatot a szobájukba felküzdő ellenség közül.

Azt is állították a menekültek, hogy két jesusitát irtózatosan meghurczoltak a kövezenen, mint hajdan Sz. Mark evangelistát s azután a tengerbe vetették, de ezeket is a francia hadihajó kiszabadítá. A franciscánusok, valamint az apácák is még a veszély idejen sem hagyták el hivatásukat, a ferenczrendiek a templomba egybegyűlve, várták sorsuk kimenetelét, zsolozsmájokat gyakran a bombáknak robaja, melyet a szomszédos épületekben ejtett rombolások okoztak majd a kolostorukat fenyegető lángok kioltása körüli töprengések zavarták meg. Különben Arabi pász-nemes lelkületéről tesz tanúságot azon rendelele, melynélfogva halálbüntetés terhe alatt megtiltotta, hogy a nőzárdákat, melyekben 500 arab árva nyer nevelést keresztény módon, senki a felkelők közül bántalmazni ne merészelje s ezen szigoru parancsa nőzárdik lakóit mind a benszült arabok dühétől, mind az angol ágyuktól megmentette.

Milliókra megy az anyagi kár, mit a vad fanatismus különösen a kereskedésekben tett. Ezen szomorú eset az egyptomi culturát századokra talán visszavetette.

(Folyt. köv.)

Kisebb közlemények

— **Heti körszemle. Jthon.** A kösépiskolákról és tanáraikról szóló 1883. évi XXX. törvényczikk szentesített nyert 1883. máj. 23-án; kihirdtetett az „Országos törvénytarban“ 1883. máj. 27 én. — **A hazatelepített széke-lyek ügyében** a telepítés kérdését az országnak más vidékein is fontolóra veszik s a nagyobb kiucstári birtokokon óhajtanak új hazát adni nekik. Így Máramaros megyében, hol nagy s művelés alá veendő erdőszékek vannak 2000 székelet óhajtanak betelepíteni. — **Fm. Simor János** bíbornok herczeg-prímás ő Eminenciájja az esztergom-egyház negyei papi nyugdíj alapra a már régebb letett 25.000 frton kívül újabban is 200 000 frtot kegyeskedett alapítványképen adományozni.

— **Angolország.** A phoenixparki gyilkosoknak mindenike kik az esküdtszék által halálra ítéltettek, már átadatott az igazságszolgáltatás kezének. Az ezen perben szereplő tanuk mind más világrészben keresnek magoknak hazát, mert Irországnak többé nem maradhatnak. — **A pápi encyklika-nak** már az összes papság alávetette magát, a templomokban ennek alapján elültattak a gyűjtések a Pápa-alapra. A papság ezen engedelmissége hihatóleg a népre is jó befolyást, fog gyakorolni. — **A Szentsek és Angolország közötti viszonyról** cikkezvén a „Spectator“ tekintélyes angol lap, a többek között így szól: „Mit sem nyertünk, sőt ellenkezőleg sokat veszthetünk a pápasággal való hivatalos viszonytól való régi félelem következtében. Lehetséges, hogy Angolországban még találkoznak emberek, kik azt állíjják hogy istentelenség azt mondani, hogy Rómából valami jó jöhessen; de mi pozitive hiszünk, hogy iiy emberek nagyon

ritkák és hogy ez alkalommal a közvélemény Angliában kész igazságot szolgáltatni a pápának, és hogy nem esik legegyszerűsbe e név hallatára.

— **Groszország.** A koronás alkalmából. Pétervárot nagyobb mérvű zavargások törtek ki a mulató esőcselék között, miért is minden ünnepélyesség eltiltatott. — A koronázás költségeiről szóló számla 15 millió rubelt tüntet föl. Előirányozva volt 33 millió; a császár csak 3 milliót akart, s a többit jótékony célokra fordítani kívánta.

— **Németország.** A *Curia máj. 19-iki jegyzékéről*, mely válaszul adatott a máj. 5-iki porosz jegyzékre az egybehangzó tudósítások úgy szólnak, hogy az mellőzi a porosz követeléseket. — Az *eucharisticus congressus* június 6–10-ig tartotta meg ez évi közgyűlést Belgium Liége városában; ft. Duquesnay cambray-i érsek-elnökön kívül jelen volt ft. Dechamps bibornok-primás, valamint számos belga és francia püspök. — Az új egyházpolitikai javaslat közszerinti szövegben már megállapított, és a tavalyi május 30-iki egyházpolitika-törvény 4. és 5. §-a ismét fölvetetett. A javaslat 6 cikkelyből áll s a módosított bejelentés fejében megengedi a misemondást és szentérg kiszolgáltatást, megszünteti pedig a bejelentési kötelezettséget és az állam kifogásolási jogát a lelkesítést átruházására vonatkozólag, valamint a lelkesítő működésben való helyettesítést, vagy segédkezés kérdésében való intézkedési jogot is. Plébániai helyettesekre jelen szabályzat nem alkalmazható.

— **Olaszország.** A római román követ átnyújtotta az olasz kormányának a román kormány körlevelének másolatát, melyben megtagadja a Duna-ügyben tartott londoni értekezlet jegyzőkönyvének elfogadását. Mancini minister válaszában azt ajánlja a román kormányának, hogy vizsgálja meg újból a kérdést s keressen valami kiegyezési módot, mielőtt a jegyzőkönyvek kieserülésére kiszabott 6 havi határidő lejárná. — A római Sciarra téri tüntetők pere már befejeztetett. A vádlottakat mind felmentették az idegen állam ellen való izgatás vádjá alól.

— Ft. Lönhart Ferenc püspök urunk ő Excellentiája körutjából.

(Folytatás).

Május 13-án. Pünkösd napja annak esős volta miatt hasonlóképpen kevésbé felelt meg szép jelzőjének, a „piros“ pünkösdnek. Az egyetemes körmenet (kikerülés) ma is elmaradt, csak egyes keresztyákok használták fel az esőzési szünetek perceit. A templom annál zautoltabb vala, Hogy ne is! hisz az új főpásztor szavai ki ne óhajtott volna hallani? . . . Lönhart Ferenc püspök ur, mint az első pünkösdben a nyilvánosság terére kilépő apostolok egyik utóda, megis jelent a szent emelvényen. Felemelte az igének pallósát, erőteljes, érthető szép nyelven forgatta azt, magát úgy is, mint Nagy-Agi születésű honfitársunkat, mint hazánk és nemzetünk őszinte barátját bemutatta, hivatkozott elődeire, különösen Haynald bibornok ő eminentiájára, ki ezen fényes ünnepen, ezen nemzeti nagy napon, többször tanítá ezen helyről kath. székely hivat, sokszor intette őket őseik hitének megőrzésére és ennek a ker. jócselekedetekben való kifejezésére. Ezt teszi ő is, mint a nagy nevű elődök utóda. Aztán szólott áthatottan

lelkesen, apostoli tüzzel és bölcs ihletéssel. Az apostoli szót menetére némileg zavarólag és hatására is zűbbszólag hatottak némely körülmények, melyek ilyen alkalommal szinte kimaradhatlanok. T. i. a templom annyira zűbbszólt, hogy kivált a nők és gyermekek az ájulás és összenyomatás veszélyének valának kitéve. Egy nő el is ájult; kinek kivitele a zárkózottság miatt egész oszlopokat hozott mozgásba, a mi zajjal is járt; ha más valaki ment kifelé, az is sokakat hozott mozgásba, az ajtóknál folytonos volt a jövés-menés, a künlévőknek zaja és csevegése; most felsírt a templom benső hajójában egy anyának csecsemője is, kit sem el nem lehetett hallgattatni, sem a sűrű tömegeken át hamarosan kivinni. A templom téren nt. Flóry József gymcei lelkész ur a kevesebb résznek tartott szónoklatot, mindazok kik a püspököt hallani óhajtottak, mind beszorultak a templomba. Mindezen körülmények nehezítőleg hatottak a főpásztor annyira várt szónoklatára. A szent misét is az összes papság segédlete mellett a lankadatlan főpásztor tartotta, melynek folyama alatt a szentélyt fölszentelendő lobogók erdeje élénkitette, A szent ténykedés végével püspök ur ő nagymltga bucsut hirdetett mindazoknak, kik annak föltételeit teljesítették, s lelkesen osztá ki apostoli szent áldását az áhitatoskodó seregekre. Mondani sem kell, mert az önkényt értetik, hogy a zárdában aztán ebéd volt, melyen szokás szerint felköszöntések is tartattak, melyekben azonban a főpásztor nem vett részt. Május 14-én kezdette meg az apostoli utód bérma utját az alsziki alesperes kerületben, és pedig először Csik-Szt. Léleken, hól a mai ünnep egyszersmind megyenapja vagy is bucsusnap, a melyre a szomszéd községekből is (Mindszent, Sztkirály, Zsögöd.) lobogók alatt szoktak összejöni a hivek. Erre az időjárás is ma némileg kedvezett. Epületes jelenetet képezett az ornátusba öltözött papságnak a templomba való ünnepélyes bevonulása és a püspök templomi fogadtatása. Szt. mise után, melyet ilyenkor a látogató főpásztor szokott tartani, szószékre lépett a helybeli plébános nt. Fejér József ur és a bérmalás szentségének kiszolgáltatásáról vagyis a bérmalás szertartásairól igen tanulságos vonatkozásokban oktatta a hiveket. Ezután a látogató püspök ur ő nmltga intézett a hivekhez és bérmalandókhoz egy szép főpásztori szózatot, annak főszmjét az igen érdekes antik oltárról vévén, mely a szt. Lélek eljövételét ábrázolja. A tüzes nyelv értelmét fejte etvén, atyai lelkes szavakban hívta fel a hallgatókat, hogy a ker. erények gyakorlásában tűz vagyis lelkesedés hevitse keblöket és ezen tüzet ápolják, vagyis legyenek a jóban kiltartók, mert lelkesedés és állhatatosság nélkül valamint egyéb nagyobbserü munka végre nem bajtatik: úgy az erkölcsi életben sem lehet ezek nélkül koszorut nyerni. Ezután a szokásos szertartások között 98 hitujonczot erősített meg a püspök a bérmalás kiosztása által a szt. hitben. Ebéd alatt a helybeli lelkész hálás szívvel köszöntötte föl a főpásztor ő kegyelmességét, hogy atyai látogatásával ezen hitközséget szerencseltetni és pedig első sorban méltóztatott. A gondos főpásztor a szabályszerű látogatás teendőit végezvén, ebéd után a helybeli osztatlan népiskolát látogatta meg, és sokáig foglalkozott a mindkétnemü gyer-

mekek kérdéskedései- és oktatásával; fáradhatlanul kérdeztetett a kátén és biblián kívül a nyelv- és számtanból, földrajz és történelemből is. Aztán olvasókat és képeket osztogatott ki az ily kegyesség és eljárás által kellemesen megilletődött gyermekek közt. A tanítás sikerét jónak találta; d. u. 5 óra tájban visszatért eddigi szállására a csik-somlyói zárdá falai közé.

Május 15-én püspök urunk ő excája d. e. iskolákat látogatott. 7 órakor sz. misét olvasván, egy óra múlva az intézeti igazgató kíséretében a rom. kath. *gymnasium*hoz érkezett. Ennek küszöbén, mely fölött e jelszó állott: „Adott ki az Ur nevében jó!” Imás F. Jákó igazgató lelkes és történelmi vonatkozásokban ékes szavakban üdvözölte. Püspök főigazgató ur ő nmltga nyájás, kellemesen vonzó válaszbán köszönte meg az üdvözlést s ebben kedélyesen czélezott olyan hangokra és hírlapi közlésekre: „míjd meglátjuk, mit fog Lőnhárt a székelyföld érdekében tenni!” Az ilyenek legyenek — ugymond — egy kis türelemmel, hogy az új püspök legalább egy kissé rendezhesse be magát, s azután majd megláthatják, mit fog Lőnhárt Isten segítségével a székely föld iránt tenni. Biztosított, hogy ezen anyaiskola mindig kiváló gondjának volt és leszzen tárgya. A tanártestület által lelkesen megéljenzett püspök ezután az egyes osztályokban látogatta meg, melyek közül az I. III. VI. és VIII. osztályokban szép üdvözlésekkel is köszöntöttek az ifjak ő nmltát, ki mindenik osztályban kegyes és tanulmányos utasításokat és intelmeket osztogatott. S miután a multkor kivilágított transparentet, a tanszertárt, rajztermet és innen a Madarászféle telket is megtekinteni méltóztatott, a finöveldeén át a tanító-képezdöbe ment, hol szintén üdvözlötetett s annak ifjuságát figyelmeztette a tanítói pályafontosságára, melyre nem csak valamelyes ismerettel, hanem egyszersmint különös hivatás-érzettel, vallási és egyháziasszellemmel, jó példával és művel nem kebellet kell kiszállania. Innen Püspök Ur ő Excája a zárdába visszatérvén, a gymn. tanártestület bucsu-tiszteletét foglalta s 10 óra körül bucsut mondott Csik-Somlyónak.

Csik-Somlyóról püspök ur ő nmltga a *csik szeredai* lelkészhez hajtatott s miután itt Domokos János püsp. ur által tolmácsolva az egyháztanács üdvözölését foglalta s arra kegyteljesen válaszolt, bement a templomba is, ezt és a sekrestyét megvizsgálván, az oltár előtt egy röpimát mondott, felpillantott az itteni titulus ábrázoló felmagasztalt keresztre s a hirtelen begyűlt híveket lelkes alkalmi szövegben figyelmeztette arra, hogy az ember élete akkor igazán felmagasztalt vagyis magasztos, ha az hitben és cselekedetben a szó teljes értelmében keresztényi, és ha a kereszt tövében keresi, és találja fel örömeinek és vigasztalásának forrását! Innen a püspök felszöportott kíséretével együtt a városi díszes iskolába vonult ott mindkétnemű ifjuság osztályait (2 fiu- és 2 leány-cseport) meglátogatta s a gyermekek közül néhányat ki is kérdezett. — A csik-szeredai *iskolaszék* ifj. *Erőss Elek* ügyvédnek, ki egyszersmint a csik somlyói szerzetház syndikusa, indítványára már bejelentette a kir. tanfelügyelőnek, hogy iskoláját, mint hogy annak költségeit nem bírja, „állami iskolává” közsöisíti. A gondos és áldozatkész főpásztor utjába lépett ezen városi szükkeblü elhatározás végrehajtásának, megígérte, hogy

egyik tanító fizetését (400 fr.) hordozni fogja, ha az iskola az eddigi ugynevezett felekezeti téren megmarad. Ezen tényt minden jó gondolkozású ember föltétlen hálával fogadja csak a „Székelyföld” cz. lap. (40 sz.) ujdondásza facsarintja a nyakát, ki hálás köszönet helyett föltélekedik és kiesnyesen kétélkeedik egy főpap ígérétében! Hiába! rideg idők járnak, ime! ily áplás mellett is már alig bir a Hargita alatti kövi rózsa is virulni, mely ennek előtte minden viharokkal dazolt!

Ezután Püspök urunk ő Excája a városi iskolától *mlt. Lázár Domokos ur fogatán fényes kísérettel* a csikmegyei *polgári leányiskolához* ment, hol a női gondosság és izlés minden jeleivel fogadtatott. A kézi munkákból kiállítás volt rögtönözve. Ő Excájának elegans virágbokrétát nyújtottak át, Fodor R. k. a szép köszöntőt mondott, előadása igen ügyes és értelmes volt; a növendékek több énekdarabot adtak elő, két növendék négy kézre a zongorán is játszott. A kegyes főpásztor nagy gyöngédséggel viszonzotta a figyelmet s átment kíséretével együtt a *szövészet* tanműhely termébe, hol nemesak az egyenruhás Székely lányok kezű ügyessége, hanem meglepte a szövészekeken folyamatban volt és a termekben is kiállított szöteményi mutatóványok kivitelű tökléye és versenyképessége. A kegyes főpap megszentelt olvasókat, imakönyveket osztatván ki a leánykák közt, köszönetet mondotta a derék igazgatóságnak és átment a *szomszédos gazdasági felső népiskolába*, melynek osztályait és berendezését szintén magas látogatására méltatta.

Innen püspök ur ő nmltga nagy kísérettel *Zsögödi* vonult, mely a tegnapi vizitált Szt. Lélek egyházközségnek filiális és a főispán urnak szülőhelye. Az ernyedetlen főpásztor itt is sok időt töltött a két szakaszú „községi” iskolában s nemesak a kátéből és biblia történetekből, hanem más tárgyakból is tüzetesen kérdeztetett, — talán az ért is, hogy az ugynevezett „községi” s — már mondjuk ugy — felekezeti iskolákat annál inkább összehasonlíthassa. Csikmegyében — még a mostani viszonyok között — a nevezett külön czimű iskolák közt lényeges és eredményi különbség nincs. A nagyobbkoru gyermekek feleletit kevésbé elégithették ki püspök ur ő nmltga, mint a kisebb koruak osztálya, melyet Istvánffy kántortanító ur vezetett. Egyébiránt a kegyes főpásztor a sikerrel általában meg volt elégedve s a gyermekeket, kikkel oly atyailag foglalkozik és társalog, megajándékozta. Püspök urunk bement a *templomba* is, mely igen szép tisztán van tartva, s melynek ruhatára az ügyes megyebíró zsögödi Nagy Ferenc ur gondoskodása folytán közelebbiről azon szerencsében részesült hogy özv. Ferdinánd királyné ő Felségétől néhány drága öltönydarabot nyert. A főispáni lakba megérkezvén, az egyházfejedelem a helybeli egyháztanácsot fogadta, mely azon fontos és figyelemre méltó kérréssel járult a főpásztor színe elé, hogy *Zsögöd leányközséget*, melyet Szent-Lélek anyaközségtől 1 akármilyen teljes Szeredától pedig csak rövid ¼ óra távolság választ el, *kegyeskednék ez utóbbi ecclesiastikus csatolna*. A főpásztor ez és a többi fenförgó okokat bővebben megfontolandóknak találta s azért ezuttal határozott választ nem adott. Anynyi igaz, hogy a Szt-Lélek — Zsögödi administratiót egy pap sem bírja huzamosabb ideig kitarítani. — Az erdélyi püspök ur ő Excellentiája tiszteletére

Folytatás a meliékleten.

Melléklet a „Közművelődés“ 23. számához.

adott főispáni ebédén a hivatalok főnökeik által s általában az értelmiség nagy számmal voltak képviselve. A hangulat emelkedett volt, számos felköszöntések is mondtak melyek közül kiemelendő házigazda mélt. Mikó Bálint főispán uré püspök ur ő excájára, melyben érdekes volt a vonatkozás a nmlt. magyar főpapság azon közelebbi főrendiházi örökké ragyogó állás foglalására a középiskolai törvényjavaslat tárgyalásánál, mely a magyar püspöki kart akár a Széchy Dénesek vagy Bakácsok korába helyezheti, de a mely mégis leszavaztatott. Püspök ur ő nmltsga a főispán ur ő mlgtát felköszöntvén, tetszés közt emelte ki a házigazda ugyan családi áthagyományozott és személyes tulajdonságait és erényeit, melyek a vallás viszonyaira is oly jótékonyan sugárzanak át. Madár Imre főjegyző szokott ékesszólással őrített poharat Csikországi művelt és „Szabadelvű“ papságáért mire Nagy Lajos kanonok-főesperes ur avval válaszolt, hogy a mai „tulliberalis“ korszellem egyházüldöző vagy legalább is hitthideg rombolásait apostrophalván, felköszöntötte Csikmegye világi értelmiségét, mely a hitvédő ősöknek méltó maradéka kíván lenni. Imets F. J. gymn. igazgató fölemlítvén, hogy a mai ünnepély nem egyéb, mint a Szt.-Lélek hitköziségben tegnap megkezdett főpásztori canonica visitatio kiegészítése, az ebbe illetékes főúr és patronus Mikó Bálint főispán ur által eltette püspök ur ő nmltát s alsóiki főpásztori körútjára, melyet a Szt. Lélek oltalma alatt a hitköziségben kezdett meg, Isten segedelmét kérte le. Mondattak más szellemes felköszöntők is, melyek a kedélyeket kellemes fellendülésben tartották. Ebéd után Püspök Urunk egy Rákos-hitközségi küldöttséget is fogadott, s azt megnyugtató válaszzal kegyeskedett elbocsátani. — 6 óra felé bucsut vett Zsögödől a főpásztor, kinek nyájassága és leereszkedése minden lelket lekötöleztet és Csik-Szeredán s onnan Szt.-Léleken át néhány kocsis kíséretében Mindszent felé utazott.

Mindszent alsó tizesénél Boroszlónál, mely arról nevezetes, hogy fele egyházközségileg Szt.-Lélekhez tartozik, bandérialisták és kigyúlt népség élén tek. Csikó János birtokos ur fogadta, választékos szavakban adván, a magas látogatás felelti határtalan örömeiknek kifejezést; 2 fehérbe öltözött kisasszony, kik ikertestvérek, koszorut is nyújtottak át a kegyes főpásztornak, ki az üdvözlöt szeretetteljesen viszonzotta, s a jó hívekre Isten áldását kérte. A többi Tizesekben is a tisztelet és ünnepélyesség jelei voltak láthatók; végre a Templom-tizesben ft. Szóke Endre esperes-plébános ur rendes processio élén várta a püspököt, ki a templomba bevonulván, a szokásos szertartások elvéggeztével ünnepélyes áldást mondott a gyermekded szeretettel előtte térdelő hü népre s aztán az igénytelen alaku papi lakban éji szállására vonult.

— **Egyleti élet.** (Befejező közlemény.) Estéli 7/8 óra-kor nyílt meg a Thália temploma, s néhány percz alatt a nagyszámu és ép oly diszes közönség oly zsufolásig töltötte meg azt, hogy 50—60 személy — helyet nem kapván — kényszerülve volt az udvaron visszamaradni, s ott hallgatni a tarlalomdus előadást, melyet a „Párisi ifjak“ cz. darab elénelkésével az erzsébetvárosi derék dalkör nyitott meg. Ezt követte a „Nőgyűlölő“ cz. 1 felv. vigjáték, előadva: Lubinszki Berta áll. tanítónő,

Orelt L. és Thomandl J. tanítók által. Harmadik pont gyanánt jött „Itália“ kettős, énekeltek: Rozgonyi Ottó erzsébetvárosi ügyvéd és Thomandl J. tanító, mely után ismét Th. J. énekelte egy áriát a Buvös-vadászból. Mindkét darabot zongorán kísérte: Gyulai Etelka áll. tanítónő. 5-ik pont gyanánt az erzsébetvárosi dalkör adott elő egy népdalegyveleget, s záradékul a „Dalár Induló“ t Hubertól, mely utóbbit megelőzte a „Sziget a szárazon“ cz. 1 felv. vigjáték előadva: Orelt L. Gyulai E. Tóth Károly, Th. J. Weinhard Károly, Lubinszki Emma és M. Teleky János tanítók és tanítónők által. Nem lévén szakértő, csakis a köznévelény általános nyilvánulásának adhatok kifejezést, mely nem egyéb, mint az, hogy a program minden egyes pontja — sikerre nézve — a várakozásnak nemcsak megfelelt, hanem azt felül is multa. És mit mondjunk az erzsébetvárosi fiatal dalkörrel? Legyen elég megjegyezni annyit, hogy minket a derék dalkör bámulatra ragadott, s azon hitet ébresztette fel bennünk, hogy ha a szorgalom oly mérvben fokozódik a mily mérvű a rövid idő alatti siker, akkor nemsokára hallani fogjuk, hogy említett dalkör egyik legközelebbi országos dalárünnepélyről babékoszoruzottan térend haza. 10 órakor lett vége a változatos és élvezetes előadásnak, honnan a közönség nagy része nem haza, hanem a csinosan feldíszített, tágas táncsterembe vonult, hol apraja-nagyja, ifja-venje tánczra perdülve, andalgó csárdással kezdték meg a családias, fesztelen és ép oly kedélyes mulatságot.

16-án reggel — őszintén szólva — azon aggodalommal ébredtem fel, hogy — tekintve az előzményeket — a gyűlés folytatásán vajmi kevesen leendünk jelen. Aggodalmam azonban d. e. 7/10 órakor édes csalódássá változott, mert említett időben teljes számban láttam összegyűlve a tagokat a gyülesteremben, hol legelőször is ft. Ávedik Lukács plébános ur tartott érdekesítő felolvasást keleti utazásának egyik részéről. Az éljenzéssel fogadott felolvasás után következett a f. évi augusztus 20-ikára összehívott képviselői országgyűlési gyűlésre küldendő képviselő megválasztása. Megválasztott képviselőül egyhangú szavazattal Szánthó M. kir. kath. terézvárosi tanító. Ezt követte némely folyóügyeknek elintézése, melyeknek keretében jelentetett a tanszermuzeum mikénti állásáról és a Szeben-vármegye földrajzának megírására kitűzött pályadíj alapról. Előbbit illetőleg örömmel vettük tudomásul azt, hogy tanszer-muzeumunk már nem ábránd, hanem — daczára elszigetelt nehéz helyzetünknek — a létesülés biztos stádiumában van. Áll ugyanis a tanszermuzeum ez ideig 158 darabból körülbelől 60—70 frt értékben, s van reményünk, hogy ősz közgyűlésünk alkalmával egy — habár kicsinyben teljes egészét mutathatnak be a t. egyleti tagtársaknak. A földrajzi pályadíj-alapra — az aláírási iv szerint — aláíratott 32 frt 40 kr. és két drb. arany; a f. évi márczius 26-án a nagyszabeni irtalmas növérek zárdájában rendezett előadás tiszta jövedelme volt 46 frt 25 kr., s így van már összesen nevezett czélra 78 frt 65 kr., és két drb. arany, melyhez ha hozzá szá-

mitjuk az erzsébetvárosi előadás tiszta jövedelméből részünkre jutott összeget, nevezett alap majdnem teljesen fedezve van. Örömmel győződünk meg a jelentésből arról is, hogy egyletünk — habár nem rendelkezik százkra menő alappal, — sietett segílyt nyújtani, ott, hol azt szükségesnek látta. A mint a jelentésből ugyan is kitűnt, a f. évben elhalt egyik n. szebeni kartársunk hátramaradott árváinak 20 o. é. frtnyi segílyt nyújtott az egylet. Most pedig tervbe van véve egy segílyalappal létesítése azon célból, hogy hason esetek alkalmával megtakarított filléreink által — egymásnak kölcsönösen — bár csekély mérvben is — támogatására lehessünk, nem tévesztve szem elől, miszerint: bis dat, qui cito dat.

A folyóügyek elintéztetvén, több indítványnak tárgyalása. a f. évi közgyűlés idejének, helyének és tárgyainak megállapítása után, elnök ur meleg szavakban mondva köszönetet a tagoknak a tanusított ügybuzgalomért, a vendégeknek pedig a szives érdeklődésért, s serkentve mindnyájunkat a szakadatlan kintartásra s tevékeny munkásságra, Isten segítőt malasztját és áldását kérve munkánk további folytatására, a gyűlést d. u. 3/4 órákor bezárta.

A kitartó fáradoalmak után megtaláltuk az üdülést ft. Avedik Lukács plébános ur vendégszerető asztalánál, mely körül vagy harminczan sorakozva, két havi étel-italától fosztottuk meg őt, köszönetül azon fáradhatlan tevékenységért, melyet egyletünk iránt ezuttal is ismételten tanusítani szives volt. A pohárköszöntésekkel fűszerezett ebéd után egyszerű — de magában sok hálát kifejező — kézszerítással viszonzozva szives házigazdánk barátságos vendégszeretetét, sietve indultunk vissza tüzhelyeinkhez, folytatandók napi munkáinkat; de fáradoalmaink között nem fogjuk feledni Erzsébetváros nemes lelkes közönségét, nem fognak elhervadni magunkkal hozott szép emlékeink, nem fog kialudni keblünkben a hálaérzet lángja, s a remény, hogy csak a viszontlátásra távoztunk onnan, a hol lenni úgy szellemi, mint társadalmi tekintetben szép, tanuságos és élvezetes. *Agricola.*

— **Vidéki levél.** Görgény-szent-Imre 1883. június 3. Rom. kath. jellegű népiskolánkban jelen tanévi zárvizsgálat — az iskolaszék előleges határozata folytán — június hó 3-án vagyis pünkösd utáni 3-ik vasárnapra tüzetvén ki, jelzett napon következő rendben folyt le. A vizsgálatot megelőzőleg istenitisztelet tartott az udvari kápolnában, melynek végeztével az ünnepi ruhába csinosan öltözött fiu és leány gyermekcsereg, szép rendben vonult a virágkoszorúktól gazdagon feldíszített iskola nagy termébe. A vizsgálat pont 9 órákor a gyermekek által szép összhangban zengedezett: „Jöjj el Szent Lélek Isten” egyházi énekkel vette kezdetét.

Elnökölt Bálint Gergely helybeli kath. lelkész. Az iskolaszék megjelent teljes számban. A községi előjáróságot képviselte tekt. Barabás Imre körjegyző és Kürtös D. községi főbíró urak. Cserei Ferencz kir. pos-

tamester és Molnár György nagybírtokos. Továbbá jelen volt Pallós Albert állami tanító és Vadász Ignác álliskola gondnok: azonkívül az érdeklődő szülők közül igen számosan.

A 70 számból álló 4. osztályba sorozott tanoncok mindenikét (a kálvinistákat kivéve) lelkész ur először is a vallásból kérdezte ki; azután sorrendbe következett: a beszéd és értelem gyakorlat nyelvtani elemzés; mennyiség, földrajz, történelem, természetrajz és természettan tárgyak kikérdezése; közbe felváltva a tárgyakat egy-egy szép világi összhangzóan énekelt dallamok által. A vizsga teljes 4 órát vett igénybe: Ez alkalommal is meggyőződünk arról, miszerint iskolánk vezetése szakavatott kezekben van letéve. Öröm volt minden egyes tantárgykból a szebbnél szebbes öntudatosan oktatott értelmes feleleteket hallani. A vizsgálat befejeztével lelkész ur a gyermekeket jó feleleteikért megdicsérte; a nagyoknak 20 darab „Nagyapó” című az erd. r. katk. irodalmi társulat által kiadott olvasmány füzetkét, a kicsinyeknek 50 darab szent képecskét ajándékozott. Végül a nemes előjáróságnak és a jelen volt vendégeknek szives megjelenésökért köszönetet mondva: elnök lelkész ur mindnyájunk érzelmeinek adott kifejezést akkor, midőn maga a szülők nevében teljes melegegedést fejezte ki Ferencz Miklós derék tanítónknak a jó sikerért ki ez alkalommal is a benne helyezett vára-kozásnak teljesen megfelelt.

Jólesett az elismerés nyilvánítását hallani még azoktól is, kik iskolánkkal szemben a közelmúltban ellenséges állást elfoglalni megkísérelték vala. Hiába a kitartó buzgalom és lelkiismeretes munkásság mindig az elismerés gyümölcset szokta teremni. A valódi érdem előtt végtére az ellenséges ember is kénytelen meghajolni. E szép iskola-ünnepélyről édes öntudattal távoznánk családi tüzhelyeinkhez és az átélt kedves tapasztalatok behatása alatt vigasztalódva gondolánk a zsoltáros ama szavaira: „salutem ex inimicis nostris!” Isten áldása maradjon jövőre is velünk! . .

Egy jelen volt szülő.

— **Ad perpetuum rei memoriam.** A tisztaeszlári bűnyegben a nyiregházi törvényeszek, a vizsgálatot befejeztvén, a kir. főügyész indítványára meghozta a vád alá helyezési határozatot. Ezen vád alá helyezési határozat indokolásában Solymosi Eszter állítólagos meggyilkolása szóról-szóra következőképp adatik elő: Scharf József egyházfiának nagyobbik fia: Scharf Móritz határozottan és körülmenyesen előadja, hogy 1882. évi ápril 1-én az isteni tisztelet végeztével d. e. 11 óra tájban a zsidóság kijövetén a templomból, ő beakarta zárni a templom ajtaját; Schvare Salamon, Buxbaum Abrahám és Braun Lipót sakterek, valamint Wollner Hermann kolduz zsidó azonban, kik a templom előtt megállapodtak, arra szólították fel, hogy hadja nyitva a templomajtót, mivel a rajtuk levő imádságot nem akarják magukkal vinni; ennek következtében a nélkül hogy a templomajtót bezárta volna, bement szüleinek lakására. Egy idő múlva atyja, Scharf József, ki az ablakon kinézett, kiküldte, hogy hívja be a magyar leányt (Solymosi Eszter) a ki O-falu felől jön, a végre, hogy vegye le az asztalról a gyertyatartókat. Atyjának ezen meghagyására elébe ment S. Eszternek, a ki sietve jött O-falu felől s azt be-

hívta lakásukra. Solymosi Eszter, Scharf Moricz atyjának (Scharf Józsefnek) felszólítására levette a gyertyatartókat az asztalról és székre állva, a szekrény tetejére rakta.

E közben bejött Wollner Herman, ki Schvarcz Salamonnal és ennek két társával a templomban visszamaradt és a ki a templom pitvarából kifelé nézett akkor, midőn ő Solymosi Esztert lakásukra behívta és azt mondta Solymosi Eszternek, hogy menjen el vele a templomba, onnan valamit kihozni; minek folytán Solymosi Eszter tényleg bement a templomba. Előadja továbbá Scharf Moricz, hogy mintegy negyedóra múlva kimenvén az udvarra, templomból jövő jajgatást és 3 vagy 4 segélykiáltást hallott, — minek folytán odaszaladt a templomhoz és minthogy annak ajtaját zárva találta, benézett a kulcslyukon s ekkor látta, hogy Solymosi Eszter a földön fekszik egy ingben, hogy őt Buxbaum Abraham és Braun Lipót a földre lenyomva tartják s Schvarcz Salomon éppen akkor vágta meg késsel a nyakát; látta továbbé, hogy Buxbaum Abraham Braun Lipót és Wollner Herman a leány testét föl emelték s hogy ekkor Schvarcz Salomon egymás után 2 vörös cserépedényt tartott alá, melyben a leány vérért felgőg és egy nagy fazékba öntötte.

Ennek megtörténtével a leányt ismét felöltöztették, mire a belső templomból az előpitvarba jöttek: Lusztig Sámuel, Braun Abraham, Weisstein Lázár és Junger Adolf és a hullát körülállották. Azután ő bement a lakásukra, ott a történeteket szüleinek elbeszélte, mire anyja azt mondta, hogy hallgasson. — Körülbelül egy óra elteltével Wollner Herman bejött a lakásukra s felszólította őt, hogy zárja be a templomajtót, minek következtében bement a templom előpitvarába, ahol sem a leány holttestét nem találta, sem vényomot nem látott, a kulcsot a pitvar ablakában találván, a templomajtót bezárta és ugyanakkor látta, hogy Schvarcz Salomon, Buxbaum Abraham, Braun Lipót, Lusztig Sámuel, Braun Lipót, Weisstein Lázár és Junger Adolf hazafelé távoztak.

Scharf Moricznak ezen terhelő előadását támogatja özv. Lengyel Istvánnának azon vallomása, hogy 1882. évi április 1-én kora délután, 12 óra elmúltával, a háza tőszomszédságában lévő zsidó templom felől háromszori kiáltást hallott, valamint özv. Fekete Jánosné, szül. Kramer Borbálának azon vallomása, hogy 1882. évi április 1-én d. e. és pedig Adamovics Józsefnek és Pap Józsefnek vallomása szerint déli 12 óra felé a zsidó templom mellett haladván el, ez alkalommal a templom felől sirást hallott s látta, hogy a templom ajtaja előtt két oldalt egy-egy zsidó állott, az ut felé nézegetve. Ezen vádhatározatot, melyszerint ezen pörnek végtárgyalása f. é. június 4-ikére van kitűzve, a vádlott sakterek védői nem fellebbezték ugyan meg, de kérték, hogy a tárgyalás későbbre halasztassék. A törvényszék é kérelemnek helyt adván, a végtárgyalást jun. 4-ikérel 19-dikére tette át.

Irodalom.

— Megjelent: „Isten igéje.“ Szerkeszti Jagicza Lajos; kiadja Buzárovits G. Esztergomban. — VIII. évf. 7. füzet. — Tartalom: Pünkösöd után III. vasárnapra. Lsai F. től. 2. Pünkösöd u. IV. vasárnapra F. L. től. 3. Pünkösöd u. V. vasárnapra. F. L. től. 4. Pünkösöd u. VI. vasárnapra. N. től. 5. Pünkösöd u. VII. vasárnapra. F. L. től. — (Megjelenik havonként egy füzet. Előfizetési ár egész évre csak két frt.)

— Ifj. Nagel Ottó könyvkereskedése kiadásában Budapesten Muzzeum-körút a Nemzeti színház bérházában megjelent a „Magyar általános levelező és házi titkár“ első füzet, szerkeszti KNORR Alajos. Mint a füzethez beatolt tartalomjegyzékből látszik, e mű tartalma a nálunk eddig ismert levelezők tartalmától lényegesen eltér, mert nemcsak a levél-

írás szabályait és levélminták közlésére szorítkozik, hanem oly ismeretek terjesztését is czélozza, melyekre a közéletben mindenkinek szüksége lehet. s melyeket nagyrészt csak hosszabb kutatás után csakis elszórtan egyes könyvekben, folyóiratokban találhatánk fel. a műben tehát gyakorlati iránymű és tartalmánál fogva hasznos, sőt nélkülözhetlen kézikönyvet remélhetünk. Az előttünk fekvő első füzetet a szerző a levél mint írásbeli fogalmazvány ismertetésével kezdi meg. A második részben értekezik a szökről, azok jelentéséről, alakjáról és különösen a beszédrészekről, a szóképzésről és ragozás módjairól, megkezdi a harmadik részben a mondatokról és tárgyalja az egyszerű mondatot. Ezen érdekes tartalmú füzet ár 30 kr. Ajánljuk a t. cz. olvasóközönség becses figyelmébe és pártfogásába. Ugyanezen kiadónál teljesen megjelent Öngyűvőd című mű, melylyel e vállalat mintegy egészét képezi. Átszik, a kiadónál egy kötetben füzeve vagy díszesen kötve, felkötetekben és füzetekben is kapható.

— Grimm Gustáv könyvkiadótól Budapesten megkaptuk a **Tous-saint-Langenscheidt fele francozia levélek 2 ikát.** E hasznos és gyakorlati vállalatot melegen ajánljuk mindazoknak, kik a francia nyelvet aránylag könnyű módon akarják elsajátítani. Előfizetési ár a 40 levélből álló teljes műre 10 frt. 20 levélre 5 frt 50 kr, 10 levélre 3 frt; egyes levelek 30 kr-ával kaphatók minden könyv-ereskedésben.

— A „**Mulattató Zsebkönyvtár**“ című előnyösen ismert vállalatból most kaptuk meg a 21. és 22-ik füzetet. A 21-ik füzet Szokoly Viktor jónevű humoristánk „Színész és komédiás“ cz. vig elbeszélést közli, a 22-ik füzet pedig Hevesi Józseftől. Vig elbeszélések, czimrel öt vidám beszélget tartalmaz. A tartalmas és takaros füzetek ára egyenkint csak 12 kr. Megjelenik és megszerezhető Buzárovits Gusztáv könyvkiadásában Esztergomban, valamint minden vidéki könyvárusnál is kapható. A pártoláramlót szépirodalmi vállalatot dr. Kőrösy László szerkeszti. Öszintén ajánljuk olvasóink figyelmébe.

A napi események köréből.

— Ft. Lönhart Ferencz püspök urunk ő Nagyméltósága máj. 29-én 3 órakor érkezett háromszékmegegyébe. A megye határain Pótsa szolgabíró fogadta a főpásztort, meleg hangon üdvözölve őt; a Katroša-híd melletti vendéglőnél pedig K. Váásárhely nevében dr. Bánffy Zsigmond ügyvéd tartott csinos üdvözölő beszédet; továbbá Szárazpataknál a felvidék összes papsága és tanítói élén Bálinth Károly cz. kanonok főesperes k. szentléleki plébános üdvözöltek a magas vendéget; végre K. szentléleken Pótsa főispán a megyei értelmiség élén várakozott a látogató főpásztorra, kit szívélyes szavakban üdvözöltek. Ő nagyméltósága K. Szentléleken Bálinth kanonok-esperes ur vendége s inen fog időnként a szomszéd községekre kirándulni. K. Váásárhelyen ünnepélyes fogadtására nagy előkészületeket tettek.

— Püspök urunk ő Nagyméltósága Hatoszéken mindenütt szívélyes fogadtatásban részesül. Kézdí-Szentlélekről máj. 31-én reggel ránduit át Szárazpatak-Peselnék hitközségbe lovas banderisták vezetése és több díszkocsi kísérete mellett. A szárazpatak-peselnéki hívek szintén banderiummal jöttek ő Nagyméltósága elé. A hitközség végénél díszkapu állott, hol Solyom fogadta a magas vendéget. — Az ünnepélyes isteni tisztület végén, 150 hívőnek szolgáltatót ki a bérálás szentsége. Isteni tisztület után kedélyes ebéd következett; ennek végeztével pedig az iskolákat is meglátogatóván a gondos Főpásztor, di szkisérettel, miként jött, visszament K.-Szentlélekre.

— Legfelsőbb kegyadomány. Király urunk ő Felsege a szászsebesi ferenczrendi zárda-templom kijavitása költségeinek fedezésére magán pénztárából 200 frtot kegyeskedett adományozni.

— Személyzetiek. Császár Károly csikrákosi lelkész hasonló minőségben Türbe helyzetetett át; a csikrákosi plébánia ideiglenes adminisztrációjával pedig Lukács Károly ottani segédlelkész bízott meg.

— A másodikfélévi vizsgálatok a püsp. Lyceumban a következő sorrendben fognak megtartatni: junius 13-án Szerdán, a III. és IV. éves hittanhallgatók a Dogmaticából, — 15-én Pénteken, az I. éves bölcsészek a Hittan-, Magyar- és Latinból; — 16-án Szombaton, az I. és II. évi hittanhallgatók az Egyháztörténetből, — 20-án, Szerdán, az I. évi bölcsészek a Menniségtan Természettan- és Bölcsészettől, — 22-én, Pénteken, a III. és IV. évi hittanhallgatók az Erkölestánból; — 23-án, Szombaton, az I. és II. évi hittanhallgatók a Szentiratitanulmányokból; — 25-én, Hétfőn, az I. évi bölcsészek a Történet, — Görög-, és Németnyelvből; — 26-án, Kedden, az I. II. és III. évi hittanhalgatók a Bölcsészettől; — 26-án [Kedden délután pedig az I. II. III. és IV. évi hittanhalgatók a Németnyelvből fognak megvizsgáltatni. — 27-én, szerdán, délelőtt 10 órákor általános osztályozás; — 29-én sz. Péter és Pál apostolfejedelmek ünnepén pedig Zárünnegegy fog tartatni.

— A gyulafehérvári nagygymsium 188³/₃. tanév végén tartandó nyilvános vizsgálatok sorrendje következőleg állapítatott meg: Junius 18-án d. e. 8—12. Hittan I. II. IV. oszt. Jun. 18-án d. u. 3—4. Románnyelv II. III. oszt. Jun. 19-én d. e. 8—12. Hittan III. IV. V. oszt. Jun. 19-én d. u. 3—8. Magántanulók szóbeli vizsgálja. Jun. 20-án d. e. 8—12. I. csop. Magyar, Latin, Német. III. oszt. II. csop. Magyar, Latin. I. oszt. Jun. 20-án d. u. 3—6. Menniségtan, Mértan, Földr. Termrjz. IV. oszt. Jun. 21-én d. e. 8—12. I. csop. Magyar, Latin. Német. VI. oszt. II. csop. Magyar, Latin. II. oszt. Jun. 22-én d. e. 8—12. I. csop. Magyar, Latin, Görög. Német, Történel. IV. oszt. II. csop. Menniségtan, Termrjz. Történel. V. oszt. Jun. 22-én d. u. 3—4. Ének. I. IV. oszt. Jun. 23-án d. e. 8—12. I. csop. Számтан, Mértan, Földrjz. III. oszt. II. csop. Számтан, Mértan, Földrjz. I. oszt. Jun. 25-én d. e. 8—12. I. csop. Menniségtan, Termrjz. Tört. VI. oszt. II. csop. Számтан, Mértan, Földrjz. II. oszt. Jun. 26-án d. e. 8—12. Magyar, Latin, Görög, Német V. oszt. Jun. 26-án d. u. 3—5. Torna. I. IV. oszt. Jun. 27-én d. e. 8—12. Osztályozás és zárértekezlet. Jun. 28-án Bizonyítványok kiállítás. Jun. 29-én d. e. Hálaadó istentisztelet és zárünnegegy.

— Nyilvános köszönet. Kolonics István ur, az általánosan ismert jöhirnevü orgona-építész a gyulafehérvári püspöki lyceum alakulóban lévő természettani szertára gyarapítására már előbb is egy pár

telefont több száz meter sodronnyal és most ujabban — némely hangtani kísérletekhez, egy fuvó-készüléket volt szives ajándékozni. Az egész készülék mintegy 80 ctmeter magas és 80 ctm. hosszú csinos szekrényben van elkelyezve. A kiállítás mint maga a készülék szerkezete mutatják, hogy valódi szakértői kezekből került ki. Ugyanazért fogadja az igentisztelt adományozó ur szives ajándékaiért intézetünk hálás köszönetét. — *Ígazgatóság.*

— Csiksomlyói rom. kath. főgymsium nál az 188³/₃-ik tanév végén megtartandó nyilvános vizsgálatok rendje. A vizsgálatok délelőtt 8 órákor kezdődnek a musaeum physicumban a rajzteremben és három tancsoportban s szakaszban a következő napokon fognak megtartatni: Junius 18-án I. II. oszt. a hittan-, földrajzi csoportból. Jun. 18-án III. és IV. osztály a nyelvtani csoportból. Jun. 19-én V. VII. oszt. a hittan-, tört. és bölca. csoportból. Jun. 20-án I. II. oszt. a nyelvtani csoportból. Jun. 20-án III, IV. oszt. a természet-, mennyiségtani csoportból. Jun. 21-én V. VII. oszt. nyelvtani csoportból. Jun. 22-én III. IV. oszt. a hittan és történelmi csoportból. Jun. 22-én I. II. oszt. természet. és mennyiségt. csoportból. Jun. 25-én V. VII. természet. és mennyiségt. csoportból. Jun. 26-án I, VII. oszt. az ének-, testgyakorlat és zenéből. Jun. 28-án magánvizsgálatok. Jun. 29-én zárünnegegy. Jun. 30-án éretsegi vizsgálat (zártkörü). Csik-Somlyón, 1883. május 28-án tartott értekezletből, a főgyms. igazgatóság.

— Pályázat. Nagyköllömege Segesvár városában betöltendő rom. kath. tanítói állomásra pályázat hirdettetik. Ez állomással összekötött jövedelem: évi 400 frt fizetés, két ölfas egy szobából álló lakás. A tanítási nyelv magyar. A pályázni kívánó tanítónak a magyar és német nyelvet egyaránt birnia kell. Pályázati kérvények a szükséges okmányokkal felszerelve folyó évi július 1-ig alulirtoz beküldendők. Segesvárt 1883. junius 10-én. *Weiss József*, plébános iskolaszéki elnök.

— Sz. 10/883. Pályázat. A brassói r. k. főelemi iskolánál a IV. osztály tanítói állomás, melylyel az igazgatói teendők teljesítése is kapcsolatos. üresedésben lévén, ezen állomás betöltése végett pályázat hirdettetik. — Ezen állomás évi járandóságai a következők: a) az erdélyi rom. kath. elemi iskola alapból 250 frt, b) tandíjból mintegy 50 frt, c) természetnyenyek megváltásából 154 frt, d) városi segélypénzből 123 frt, e) Zakariás Antal féle alapítványból 34 frt 35 kr, f) tűzifa 5 és egy fél öl és g) tisztességes szállás. Pályázni óhajtók felhivatnak, miszerint kellően okmányolt és a brassói r. kath. hitközséghez czimzett folyamodványukat annak beigazolása mellett, hogy a magyar és német nyelvben kellő jártassággal bírnak, f. évi július hó első napjáig alólirtoz küldjék be. Brassó 1883. évi május 7. Möller Ede, apátplébános.

Kiadja: Az erdélyi r. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.
Szerkesztőtársak: BALOGH IGNÁCZ, Dr. CSERNI BÉLA, FÁBIÁN SÁNDOR, STRAUBERT ÖDÖN.

Nyomatott a püsp. lyc. nyomda gyorssajtóján (Lövy B.-nál) Gyula-Fehérvártt.